

Kościół św. Antoniego

JUBILEUSZ 300-LECIA KONSEKRACJI

1710 • 19 MAJA • 2010

MSZE ŚWIĘTE

Niedzielne: 7.30; 9.00; 10.30; 12.00
(dla dzieci); 13.30 (w drugą niedzielę
miesiąca – „Koinonia Jan Chrzciciel”);
18.00 (dla młodzieży bierzmowanej);
20.00 (Duszpasterstwo Liturgiczne
„Tebajda”)

W dni powszednie: 7.00; 18.00;
(tylko w piątki 15.00)

Nabożeństwa

Wtorek: Nowenna do św. Antoniego
z Padwy (17.30);

Środa: Nowenna do Matki Bożej
Nieustającej Pomocy (17.30);

Piątek: Koronka do Miłosierdzia
Bożego (15.00);

Sobota: Nowenna do Matki Bożej
Jasnogórskiej (17.30);

Niedziela: Nieszpory (17.30)

Adoracja Najświętszego Sakramentu i możliwość spowiedzi:

Od poniedziałku do piątku w godz.:
9.00-12.00 i 15.00-18.00;

w soboty i niedziele nie ma adoracji
Najświętszego Sakramentu;
jest możliwość spowiedzi w tych dniach
15 min. przed każdą Mszą św.

Odpusty

13 czerwca – św. Antoniego,
patrona kościoła

6 grudnia – św. Mikołaja, patrona parafii

Uroczystości Zakonu Paulinów w kościele

Niedziela po 15 stycznia

– św. Pawła Pustelnika,
Patriarchy Zakonu

26 sierpnia – Matki Bożej Jasnogórskiej

JUBILEUSZ 300-LECIA KONSEKRACJI KOŚCIOŁA PW. ŚW. ANTONIEGO WE WROCŁAWIU

1710 • 19 MAJA • 2010

19 maja 2010 r. kościół św. Antoniego z Padwy obchodził jubileusz 300-lecia dedykacji. W zamyśle miał być perłą wrocławskiego baroku, stał się też enklawą i pomnikiem odradzającego się Kościoła Katolickiego. Od jego patrona wzięła nazwę ulica wcześniej zwana Psią. Kilkakrotnie w ciągu swej historii naznaczona bliznami burz dziejowych, świątynia ta była także miejscem radosnego wychwalania Pana i bramą dla szukających nadziei.

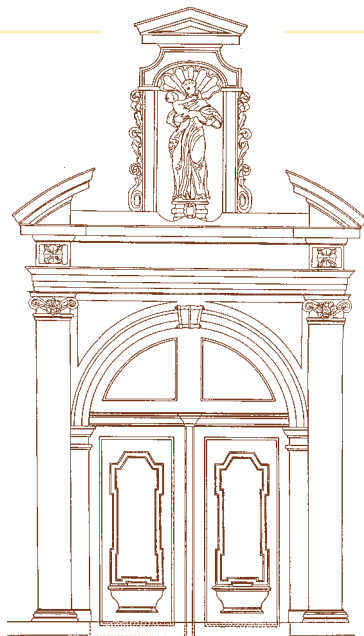
W jubileuszowe obchody kościoła pw. św. Antoniego włączyli się pastarze Kościoła wrocławskiego i władze Wrocławia, goście i parafianie, naukowcy i artyści, przedstawiciele różnych wyznań, wspólnoty i ruchy. Wszystko dlatego, że ta ukryta wśród kamienic świątynia odegrała i odgrywa we Wrocławiu dużą rolę.

Jubileusz to czas dziękczynienia – za fundatorów i budowniczych, za duszpasterzy i wiele pokoleń parafian, którzy troszczyli się o piękno świątyni. Dziękuję tym, którzy przez ostatnie lata nawiedzają nasz kościół.

Dziękuję również tym, którzy swoją modlitwą, pracą i darami materialnymi dodają nam odwagi w odnawianiu kościoła. Trudno tu wymienić wszystkich – ich imiona zapisał sam Bóg, a my modlimy się, by przyjęli Jego większe dary.

W nadziei na spotkanie w drogach naszego kościoła i klasztoru...

o. Mariusz Tabulski OSPPE
proboszcz i przeor

Leżący w nieznacznym oddaleniu od centrum wrocławskiego Starego Miasta, jego rynku i pl. Solnego, jednak trochę na uboczu, kościół parafialny pw. św. Antoniego z Padwy wydaje się być budowlą niezwykle i jakże ważną w historii stolicy Śląska, jego architektury i sztuki.

2 maja 1685 r. zwierzchnik wikarii czeskiej o. prowincjał Bernhard Sannig uczynił pierwszy wykop szpadlem pod fundamenty przyszłej murywanej świątyni. Poświęcenie kamienia węgielnego – do dziś znajdującego się pod progiem wejścia do zakrystii kościoła – dokonał 10 maja 1685 r. ówczesny biskup wrocławski

oraz starosta generalny Śląska pfalzgraf reński Franz Ludwig von Neuburg (1664–1732). On to stał się głównym protektorem zakonu franciszkańskiego we Wrocławiu. To z biskupiego składu budowlanego dostarczone zostały zakonnikom cegły, a w 1699 r. przekazane przez biskupa środki miały zostać wykorzystane podczas prac nad wystrojem i wyposażeniem świątyni. Ona sama wzniesiona została pod kierunkiem mistrza Matthaeusa Bienera i jego czeladnika Martina Löfflera w oparciu o projekt dostarczony wykonawcom zapewne z samej Italii.

Ostateczna konsekracja świątyni wraz z ołtarzem głównym i siedmioma bocznymi nastąpiła 25 lat po rozpoczęciu budowy; uczestniczył w niej 19 maja 1710 r. Anton Ignaz Müntzer (1659–1714), tytularny biskup Madaury i sufragan wrocławski. Prace nad wyposażeniem kościoła trwały w dalszym ciągu. Pięknym swym zachwycał ołtarz główny z monumentalnym obrazem „Wizja św. Antoniego z Padwy” autorstwa Michaela Leopolda Willmanna; 6 maja 1711 r. konsekrowany został ołtarz Świętego Krzyża, a blisko dwa tygodnie później – ołtarz św. Jana Kapistrana i wreszcie 25 maja 1716 r. – św. Franciszka z Pauli Pustelnika.

Z okazji 100-lecia konsekracji, w swoim kazaniu wygłoszo-

nym w majową, III Niedzielę po Zielonych Świątkach 1810 r., kaznodzieja Joseph Illgner za motto obrał słowa zaczerpnięte z Drugiej Księgi Kronik (7, 16): „Wybrałem i uświęciłem ten dom, aby tam było Imię moje na wieki” i określił świątynię pw. św. Antoniego mianem „Pomnika Pobożności i Modlitwy”.

Konieczne trzeba przypomnieć, że kolejnymi po franciszkanach reformatach właścicielami tego kościoła były wspomniane siostry elżbietanki (od 2 lipca 1793 r.), które zamieniły klasztor na szpital; w 1945 r. – księża salezjanie; w 1987 r. posługę przy kościele podjęli księża diecezjalni, a od 18 czerwca 1998 r. gospodarzami jej są sprowadzeni z Jasnej Góry – ojcowie paulini. To dzięki dbającym o kościół czcigodnym ojcom paulinom świątynia stała się jednym z najwspanialszych elementów tej barwnej kulturowej i religijnej mozaiki, jaką jest dzisiejszy Wrocław.

Miesiąc maj zawsze był dla tej świątyni wyjątkowo ważny i brzemienisty w wydarzenia. Niech i tegoroczny – w którym przypada 300. rocznica konsekracji kościoła – pełen będzie radości i refleksji, dumy i poczucia odpowiedzialności, przede wszystkim zaś – Błogosławieństwa Bożego!

dr Piotr Oszczanowski

Historia parafii pw. św. Mikołaja we Wrocławiu

Już w dokumentach z roku 1203 pojawiła się wzmianka o kościele św. Mikołaja w Szczepinie jako należącym do cystersów z Lubiąża. W kwietniu 1241 r., podczas najazdu tatarskiego kościół ten został spalony. Kiedy jeszcze był w trakcie odbudowy, został włączony do parafii św. Elżbiety, a w 1257 r. książę Henryk III przekazał go wraz ze wsią Szczepin klaryskom. W 1260 r. biskup wrocławski Tomasz I konsekrował świątynię, a 12 lat później mowa już jest o niej w dokumentach jako o kościele parafialnym, a także o parafii pw. św. Mikołaja. Ten piękny i bogato wyposażony kościół otaczał wprawdzie własny, choć niezbyt wysoki mur, ale leżał poza miejskimi murami obronnymi, dlatego często był narażony na zniszczenia. Wiosną 1428 r. podpalili go husyci oblegający miasto, a kolejnego zniszczenia dokonali w 1647 r. Szwedzi, plądrując i niszcząc wyposażenie. Dlatego podjęto decyzję o jego gruntownej renowacji. Dokumenty wizytacyjne z 1652 r. mówią, że kościół i mur kościelny zostały odbudowane, a z czterech zachowanych ołtarzy został też odnowiony główny. W 1667 r. sklepienie kościoła pokryto freskami, a odbudowę zakończono całkowicie w 1697 r.

Kościół św. Mikołaja na XVIII-wiecznej rycinie

Kościół św. Mikołaja przed zburzeniem przez wojska napoleońskie w 1806 r. (u góry) i w okresie międzywojennym (u dołu)

Fragment rysunku F.B. Wernera z wyobrażeniem kościoła św. Mikołaja, ok. poł. XVIII w.

Kościół św. Mikołaja po zburzeniu przez wojska napoleońskie w 1806 r. (u góry). Krzyż w miejscu świątyni (u dołu)

Kolejne, tym razem zupełne zniszczenie kościoła nastąpiło podczas oblężenia miasta przez wojska napoleońskie w grudniu 1806 r., dlatego zdecydowano o włączeniu parafii św. Mikołaja do parafii Bożego Ciała. Ocalałe z pożogi prezbiterium służyło jako kaplica cmentarna. W wyniku konfiskaty mienia zakonów przeprowadzonej w 1811 r. przez rząd pruski, klaryski utraciły majątek szczepiński. Dopiero w 1883 r. wybudowano nowy trójnawowy neogotycki kościół, a jego poświęcenia dokonał biskup Robert III Herzog. W 1886 r. parafia św. Mikołaja odzyskała samodzielność. Niestety, w końcowym etapie działań II wojny światowej, 7 marca 1945 r., piękna neogotycka świątynia uległa znacznym zniszczeniom, co było pretekstem do jej rozbiórki przez władze komunistyczne w 1953 r. Do dzisiaj na dawnym jej miejscu, na pl. św. Mikołaja, stoi krzyż. Kościołem parafialnym został dotychczasowy kościół klasztorny św. Antoniego.

Historia kościoła pw. św. Antoniego z Padwy

W roku 1679 zakończyły się trwające ponad 150 lat procesy, jakie zakon franciszkanów reformatów prowadził z radą miejską Wrocławia. W zamian za zabrany klasztor rada wyznaczyła wtedy zakonowi nową działkę,

przy ulicy św. Antoniego (wówczas jeszcze Psiej). W miejscu wybudowanej w 1678 r. prowinzorycznej kaplicy wrocławski mistrz budowlany – Matthäus Biener (1630–1692) – rozpoczął w maju 1685 r. budowę klasztorного kościoła pw. św. Antoniego, według planów nieznanego z nazwiska architekta włoskiego. Biskup wrocławski, Franz Ludwig Neuburg, w asyście duchowieństwa, szlachty i mieszczan położył kamień węgielny pod budowę świątyni 10 maja tegoż roku. Już w roku następnym uczeń Bienera, Martin Löffler, zrealizował w kościele sklepienie jako swój majstersztyk. Budowę ukończono w roku 1692 i 14 grudnia kościół został poświęcony. Natomiast 19 maja 1710 r. biskup wrocławski Anton Ignaz Münzer, dokonał uroczystej jego dedykacji.

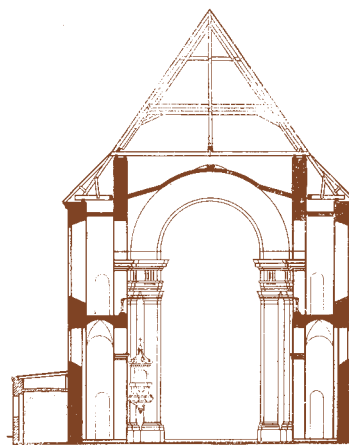
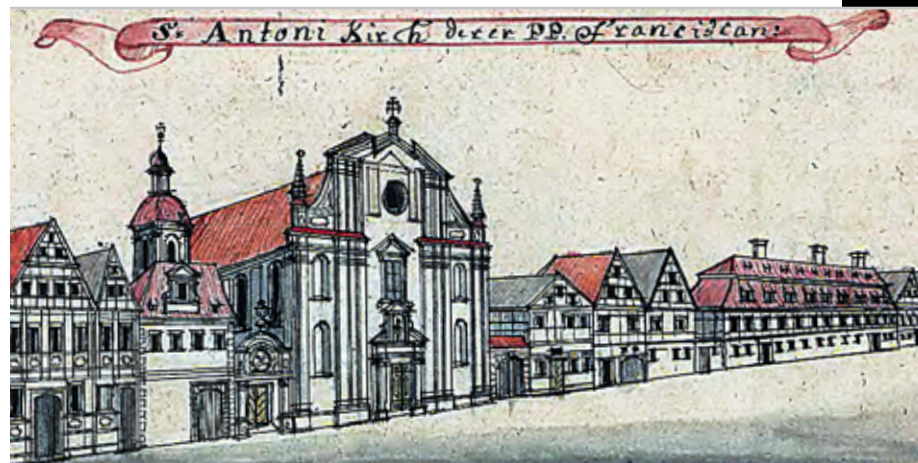
Kościół św. Antoniego jest pierwszym obiektem, który reprezentuje nowy typ rozwiązania architektonicznego, później bardzo popularnego na Śląsku – kościoła emporowo-halowego o jednoprzestrzennej nawie i prezbiterium z dobudowanym po obu stronach nawy systemem płytych kaplic i empor nad nimi. Takie pośrednie oświetlenie wnętrza tworzyło nastrój tajemniczości (jedynie przesłó tuż przed prezbiterium dawało wyraźniejsze światło) i spajało je w pewną organiczną całość architektoniczną. Wnętrze

kościoła jest w sumie bardzo skromne. Masywne filary zostały w partii empor przeprute wąskimi otworami zapewniającymi komunikację, a czoła tych filarów wzbogacono pilastrami biegnącymi w dwóch kondygnacjach. Nawę przekrywa sklepienie kolebkowe z lunetami.

Trójosiowa fasada, utrzymana w jednej linii ze zwartą zabudową ulicy, nie jest jednak pozbawiona monumentalności. Podziały architektoniczne

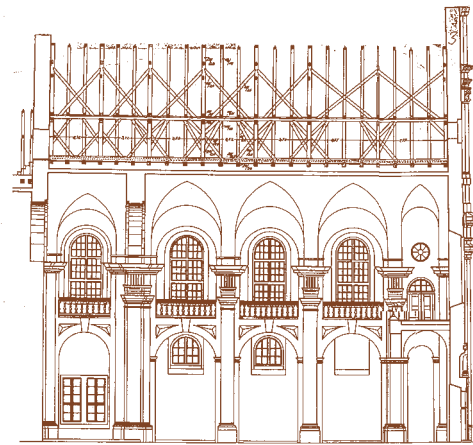

akcentuje system zdwojonych pilastrów na całej jej wysokości, równoważony przez wydatny gzyms. Szczyt z trójkątnym naczółkiem podkreśla wertykalizm rozwiązania. Oś środkową wyznacza skromny, niewielkich rozmiarów kamienny portal z figurą św. Antoniego, umieszczoną w niszy przerywającej naczółek portalowy, a wyżej – w partii szczytu – owalne okno i nisze

po jego obu stronach. Niewielkie spływy po bokach zakończone są boniowanymi obeliskami. Stosunkowo niska, prosta wieża zwieńczona hełmem usytuowana została w południowo-wschodnim narożniku.

Z wyposażenia wnętrza kościoła wyróżniają się: ołtarz główny św. Antoniego z 1710 r., ołtarz św. Judy Tadeusza ze snyderką wykonaną w 1725 r.

przez znakomitego rzeźbiarza Johanna Georga Urbańskiego, klasycystyczna ambona z 1795 r. oraz pełnofigurowe rzeźbiarskie Ukrzyżowanie z ołtarza bocznego, piękne i dramatyczne w swoim wyrazie.

Całą tylną ścianę prezbiterium zajmuje ołtarz główny o charakterze architektonicznym z figurami św. Ambrożego i św. Augustyna stojącymi między ko-

Widok miasta od południa; na pierwszym planie planie zniszczone mury i duża część domów w okolicy po wybuchu wieży prochowej w 1749 r.

Ul. św. Antoniego, 1794

Klasztor oo. franciszkanów (ss. elżbietanek) od strony ul. Włodkowica (przed 1939)

lumnami. Głównym akcentem ołtarza w jego dolnej kondygnacji jest piękny, barokowy obraz *Wizja św. Antoniego Padewskiego* przedstawiający świętego adorującego Świętą Rodzinę otoczoną przez unoszące się aniołki. Obraz jest autorstwa Michaela Leopolda Willmanna, największego malarza okresu baroku na Śląsku. W kondygnacji drugiej centralne miejsce zajmował zaginiony owalny obraz przedstawiający Boga Ojca i gołębicę Ducha Świętego, zastąpiony obrazem z wyobrażeniem Matki Bożej z Dzieciątkiem otoczonej przez anioły. Wspomnieć należy jeszcze o ołtarzu przed prezbiterium – dawnym ołtarzu św. Franciszka z Paoli z 1716 r., w którym umieszczona jest Ikona Matki Bożej Częstochowskiej, oraz o ołtarzach św. Krzyża (z 1711 r., przebudowany w 1750 r.) i św. Jana Kapistrana z 1711 r. (obecnie ołtarz Matki Bożej Ostrobramskiej). Prawdziwą sensacją jest odnalezienie podczas prac remontowych wiosną 2010 r. obrazu z tego ołtarza przedstawiającego Jana Kapistrana, który jest przypisywany samemu Michaelowi Willmannowi.

Równocześnie z budową kościoła – w latach 1681–1694 – prowadzono prace przy wznoszeniu murowanego klasztoru. Autorem projektu i jego realizatorem był także Matthäus Biener, a po śmierci mistrza w końcu 1692 r. dzieło ukoń-

czył jego następca. Klasztor odznacza się bardzo prostą i funkcjonalną architekturą zabudowań założonych na planie czworoboku, z krużgankiem wokół urokliwego wirydarza ze studnią. Do klasztoru prowadzi skromny portal z rzeźbionym medalionem przedstawiającym św. Franciszka z Asyżu.

W krótkim czasie klasztor Franciszkanów stał się dużym konwentem, który – prócz kleryków i braci świeckich – liczył 16 ojców i należał do czeskiej prowincji zakonnej. Czas rodziny franciszkańskiej był podzielony między modlitwy, studia i duszpasterską działalność. Archiwum klasztorne było solidnie rozbudowane, a bogate zbiory służyły pomocą przy kształceniu kleryków.

W 1718 r. na prośbę biskupa wrocławskiego niemiecki urząd, tzw. Oberamt, zmienił nazwę ulicy z Psiej na św. Antoniego, a patronował jej wizerunek świętego z Padwy umieszczony nad portalem głównego wejścia do kościoła.

W 1740 r. Prusy w wyniku działań wojennych zajęły Śląsk. W 1749 r. (22 czerwca o godz. 3.30 nad ranem) od uderzenia pioruna eksplodowała pobliska wieża prochowa, w której znajdowało się 557 cetnarów materiałów wybuchowych. Zbudowa ulicy św. Antoniego została poważnie uszkodzona, zginęło 100 osób, 600 było ran-

nych. Kościół z klasztorem uległ zniszczeniu, podobnie jak ołtarze, organy, ławki i okna, a walące się mury przysypały kilku zakonników. Wkrótce jednak przystąpiono do odbudowy.

W końcu XVIII w. prężnie rozwijający się zakon franciszkanów został zmuszony do opuszczenia swego domu. Jego miejsce zajęły 2 lipca 1793 r. siostry elżbietanki, żeński konwent, który liczył wówczas 21 zakonnic i 5 sióstr świeckich. Te szybko rozpoczęły budowę szpitala na terenie zakonnego ogrodu, a także niewielkiego domu dla duchownych i dzwonnika, w podwórzu od strony ulicy.

W nowej siedzibie siostry elżbietanki niedługo zaznały spokoju. Wojska napoleońskie, tocząc zwycięską wojnę z Prusami, przybyły pod Wrocław i od 16 listopada 1806 do 7 stycznia 1807 r. prowadziły oblężenie miasta. Francuzi otrzymali fałszywą informację, że w klasztorze przy ul. św. Antoniego znajduje się magazyn prochu i skierowali nań ogień swych dział. Klasztor został zrujnowany. Siostry z narażeniem życia gasiły liczne pożary, które wybuchały od pocisków. Chorzy zostali zgromadzeni pod mocnymi sklepieniami zakrystii. Siostry oblężenie szczęśliwie przeżyły, ale straty materialne spowodowane francuskim atakiem na klasztor były wielkie.

Klasztor-szpital był celem odwiedzin królów i książąt.

Klasztor – krużganek, XIX/XX w.

Kościół św. Antoniego w okresie międzywojennym

W 1818 r. konwent odwiedziła cesarzowa rosyjska Maria Fiodorowna oraz następca tronu pruskiego Wilhelm wraz z żoną. W 1836 r. siostra króla Prus ofiarowała szpitalowi obraz Świętej Trójcy, który odtąd znajdował się w mieszkaniu przełożonej.

Z innych ważniejszych wydarzeń z historii kościoła trzeba wspomnieć o zarekwirowaniu dwóch kościelnych dzwonów przez niemieckie władze wojskowe w 1917 roku, które następnie zastąpiono mniejszymi w 1925 r. Wymieniono też stare konfesjonały na nowe w 1931 r.

W czasie końcowych walk II wojny światowej Wrocław był oblegany przez Armię Czerwoną. W 1944 r. Niemcy ogłosili miasto twierdzą. Oblężenie *Festung Breslau* trwało od lutego do 6 maja 1945 r. Bombardowania, ostrzał artyleryjski, pożary i terror hitlerowski zniszczyły wspaniałe miasto. 5 marca od wybuchów bombowych w spichlerzach przy ul. św. Antoniego zginęło 8–10 osób. Sam kościół został tylko nieznacznie uszkodzony. Jak podaje w swym pamiętniku niemiecki proboszcz parafii św. Maurycego, ks. Paul Peikert, w dni powszednie nabożeństwa odbywały się w zakrystii.

W roku 1946 elżbietanki opuściły klasztor w ramach tzw. akcji przesiedleńczej, a jego gospodarzami zostali księża salezjanie. W 1953 r. władze komunistyczne odebrały księżom budynek

Siostry elżbietanki, ok. 1945

klasztorny, przeznaczając go na dom akademicki Uniwersytetu Wrocławskiego. Funkcję klasztoru pełni odtąd dom wzniesiony niegdyś przez siostry elżbietanki jako mieszkanie dla duchownych i dzwonnika.

Od 1987 r. posługę w parafii pełnili księża diecezjalni, zaś od roku 1998 (28 czerwca) sprowadzeni z Jasnej Góry ojcowie paulini. Zgodnie z zamysłem ówczesnego Metropolity Wrocławskiego kard. Henryka Gulbinowicza kościół św. Antoniego stał się sanktuarium Matki Bożej Jasnogórskiej Królowej Polski – wrocławską Jasną Górą.

W dniu Niepodległości 11 listopada 1998 r. sprowadzono z Jasnej Góry i uroczyste intro-

cd. s. 38

Klasztor, budynek szpitalny.

Podczas remontu wieży umieszczono w kuli wieży nowy dokument o następującej treści:

W roku 2009, 30 kwietnia, w wyniku silnego podmuchu wiatru, spadło zwieńczenie hełmu wieży. W jego kuli odnaleziono dokument z 1976 roku, w którym, oprócz zapisu dotyczącego ówczesnego remontu wieży, przepisano także treść dwóch dokumentów wcześniejszych z 1806 i z 1867 roku. Oto treść zapisu:

„W zapisie z 1867 r. znalezionym w pojemniku w kuli wieży czytamy: «Na zniszczonym dokumencie z 1806 r. Fritz Ilgner zapisał: W roku 1699 wybudowano dla zakonu franciszkanów klasztor i kościół, który poświęcono w roku 1709*. W roku 1793 z zarządzenia Jego Królewskiej Mości Fryderyka Wilhelma II klasztor został przekazany zakonowi sióstr elżbietanek opiekujących się chorymi. Pierwszą przełożoną była Wielebna Maria Wiktorja von Mutziusz z Altwasser. Franciszkanie otrzymali w zamian klasztor sióstr elżbietanek. W roku 1806 w miesiącu maju przeprowadzono naprawę wieży i pokryto ją blachą. Przełożoną klasztoru św. Elżbiety była s. Anna Teresa Multius urodzona w Neapolu. Kapelanem klasztoru i szpitala był Joseph Ilgner z Lomnitz koło Hirschberg».

W roku 1867 ponownie w maju rozebrano wieżę aż do muru, ponieważ w następstwie wstrząsów po silnym sztormie wieża była bliska zawalenia. Konwent powziął decyzję nałożenia nowego hełmu wieżowego i pokrycia go blachą cynkową. Przełożoną w tym czasie była Maria Filipina Fischer rodem z Neustadt. Kuratorem przy kościele był Julius Bart. Biskupem we Wrocławiu był dr Heinrich Förster. Cały konwent liczył w tym czasie 35 sióstr, z czego dwie pracowały w katedrze, a pięć było zatrudnionych w służbie zdrowia w Münsterberg. Zapis ten sporządził w 1867 r. A. Knoblich».

* Sporządzający dokument pomylił się, być może z powodu – jak stwierdzono w zapisie – zniszczenia źródłowego dokumentu, a więc małej jego czytelności. Kościół został wybudowany w latach 1685–1692. Jego poświęcenia (dedykacji) dokonał 19 maja 1710 roku bp Anton Ignaz Münzer.

Dzwon Antoni z 1952 r.

Dzwon Maryja z 2008 r.

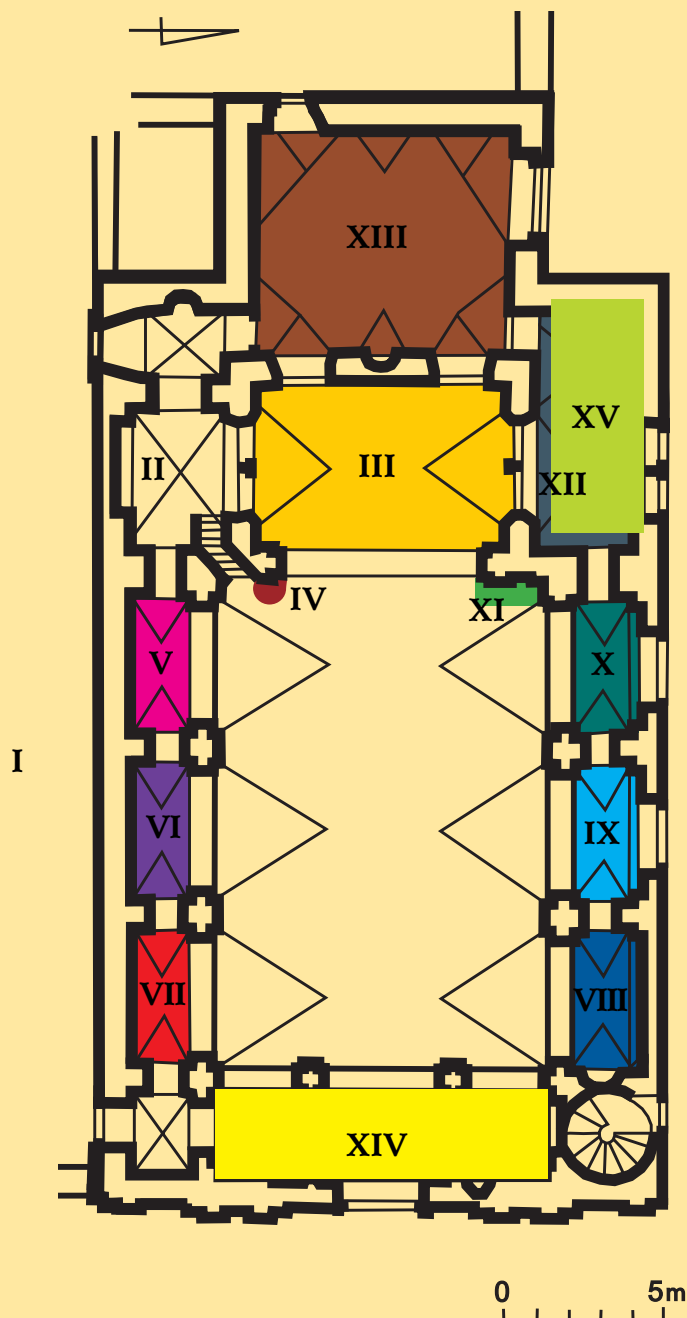

Puszka z dokumentem

W roku 1975 dokonano kapitalnego remontu dachu kościelnego, a na wiosnę 1976 r. wymieniono prawie całkowicie konstrukcję drewnianą wieży kościelnej zniszczoną przez kołatka aż do murów. Wieżę pokryto blachą miedzianą. Odnowiono również całą elewację kościoła. Administratorem kościoła był wtedy ks. Edmund Weinert – proboszcz parafii św. Mikołaja, salezjanin. Kuratorem był ks. Zbigniew Szymerowski, salezjanin. Ordynariuszem Archidiecezji Wrocławskiej był Arcybiskup Henryk Gulbinowicz. Wykonawcą robót był pan Czesław Modliński. Po II wojnie światowej (1939–1945) w wyniku powrotu Dolnego Śląska do Polski kościół św. Antoniego służył jako świątynia parafialna parafii św. Mikołaja. Od 1946 r. parafia i kościół jest obsługiwany przez Zgromadzenie Towarzystwa Salezjańskiego. W 1976 r. w parafii liczącej ponad 35 tysięcy mieszkańców, posługiwało 10 salezjanów (9 kapłanów i 1 brat zakonny), prowincji południowej. Inspektorem prowincji był wtedy ks. mgr Augustyn Dziędział z siedzibą w Krakowie. Kopię i zapis sporządził w 1976 r. Józef Szewczyszyn”.

W październiku 2009 r., w wyniku wspomnianego zniszczenia zwieńczenia hełmu, poddano wieżę remontowi. Wymieniono ubytki w konstrukcji drewnianej i poszyciu blachą miedzianą. Wcześniej, od roku 2006, wymieniono dach i okna kościoła. W tym czasie posługę duszpasterską w parafii św. Mikołaja pełnili ojcowie paulini, sprowadzeni do Wrocławia w 1998 r. przez Metropolię Wrocławskiego kard. Henryka Gulbinowicza. Konwent pauliński liczył 7 ojców, przeorem klasztoru i proboszczem parafii był o. Mariusz Tabulski, generałem zakonu paulinów był o. Izidor Matuszewski z siedzibą na Jasnej Górze, ordynariuszem wrocławskim był abp Marian Gołbiewski. Parafia liczyła 5430 mieszkańców. Trwały przygotowania do jubileuszu 300 lecia dedykacji kościoła św. Antoniego w roku 2010. Zapis sporządził o. Marek Nowacki, paulin.

- I Wystawa** – prezentuje historię parafii św. Mikołaja i kościoła św. Antoniego
- II Kaplica św. Antoniego** – z ołtarzem ku czci Świętego z Padwy i jego relikwiami
- III Prezbiterium** – Barokowy ołtarz główny wybudowany ok. 1710 r.
- IV Ambona** – wczesno-klasycystyczna, pochodzi z roku 1795
- V Ołtarz św. Pawła Pustelnika** – Patrona Zakonu Paulinów. Dawniej ołtarz św. Franciszka z Asyżu
- VI Ołtarz św. Rodziny** – datowany na ok. 1710 r. Został przebudowany w 1750 r. Obraz w centrum retabulum przedstawia śmierć św. Józefa
- VII Ołtarz Ukrzyżowania** – rokokowy. W tle sceny ukrzyżowania panorama Jerozolimy na płótnie
- VIII Ołtarz Matki Bożej Ostrobramskiej** – dawniej ołtarz św. Jana Kapistrana
- IX Ołtarz Serca Jezusa** – dawniej ołtarz św. Wilhelma
- X Ołtarz św. Judy Tadeusza** – konsekrowany w 1725 r. Szymera autorstwa Jana Jerzego Urbańskiego.
- XI Ołtarz Matki Bożej Jasnogórskiej** – dawniej ołtarz św. Franciszka z Paoli. Obraz pierwotnie tu umieszczony znajduje się obecnie w klasztorze
- XII Kaplica św. Mikołaja** – dawniej kaplica loretańska
- XIII Zakrystia** – znajdują się tu zabytkowe obrazy i ławaterz
- XIV Organy** – 17-głosowe, 2 klawiatury i pedały, pneumatyczna traktura gry i rejestrów
- XV Muzeum** – powstało w 2007 r. z okazji 700-lecia nadania zakonowi paulinów Reguły św. Augustyna (1308 r.)

Figura św. Michała Archanioła

Figura św. Klary

Prezbiterium. Barokowy ołtarz główny wzniesiony około 1710 r. W centrum retabulum (nastawy ołtarzowej) obraz przypisywany Michałowi Willmannowi – św. Antoni adorujący Świętą Rodzinę³. Nad obrazem inicjały „SA” – *Sanctus Antonius*. Po obu stronach głównego obrazu figury: św. Ambrożego⁵ i św. Augustyna⁶. W górnej części retabulum obraz Matki Bożej Wspomożenia Wiernych, umieszczony tu po 1947 r. w miejsce zaginionego obrazu Boga Ojca i Ducha Świętego, także z warsztatu M. Willmanna. Po lewej stronie górnego obrazu figura św. Klary², po prawej – św. Mechtyldy. W zwieńczeniu nastawy figura św. Michała Archanioła¹. Posoborowy ołtarz, ambonę i miejsce przewodniczenia znajdujące się w prezbiterium wykonano w 2010 r. z okazji jubileuszu 300-lecia dedykacji kościoła. Za górną część ołtarza, nad zakrystią znajdował się niegdyś chór klasztorny (kaplica) otwarty ku prezbiterium. Ołtarz chóru przylegał od tyłu do nastawy ołtarza głównego. Obecnie dawny chór jest oddzielony od prezbiterium ścianą i służy jako sala duszpasterska św. Rodziny. Przed prezbiterium, w posadzce nawy znajduje się wejście do krypt, gdzie pochowani są m.in. zakonnicy i fundatorzy kościoła.

Obraz
Michaela Willmanna
– św. Antoni
adorujący
św. Rodzinę

3

4
Tabernakulum5
Figura św. Ambrożego
Figura św. Augustyna

6

Ambona wczesnoklasycystyczna, pochodzi z roku 1795. Pod amboną, w posadźce, płyta nagrobna hr. Juliusza Ferdynanda von Jaroschin (†1697) i jego żony Anny Teresy (†1700). Napis na niej umieszczony, mało już czytelny, mówi: „Juliusza Ferdynanda świętego rzymskiego państwa hrabia von Jaroschin, rzymskiego królewskiego Majestatu tajny radca, też na Węgrzech i w Czechach kameralny radca i pełnomocny krajowy kapitan książęcego Wrocławia i należących dóbr. Zmarł dnia 28 lipca 1697, mając lat 65. Anna Teresa hrabina von Jaroschin urodzona hrabianka von Donau, zmarła 4 sierpnia 1700, mając lat 55”.

Ołtarz św. Rodziny. Obraz w centrum retabulum przedstawia śmierć św. Józefa w otoczeniu św. Rodziny. Po lewej stronie obrazu figura Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus. Po prawej – św. Józef. W górnej części figury: po lewej – św. Elżbiety, po prawej – św. Marii Magdaleny. Ołtarz jest datowany na ok. 1710 r. Został przebudowany w 1750 r.

Ołtarz św. Pawła Pustelnika – Patrona zakonu paulinów. Dawniej ołtarz św. Franciszka z Asyżu. Obecny obraz z 2001 r. autorstwa Bożeny Kosickiej-Piech jest kopią obrazu Matthiasa Grünewalda z lewego skrzydła ołtarza z Isenheim. Przedstawia scenę spotkania św. Pawła Pustelnika ze św. Antonim Opatem. Po obu stronach obrazu figury minorytów. Poniżej obraz Siedmiu Boleści Najświętszej Maryi Panny z XIX w. Po stronie ambony znajduje się epitafium nagrobne hr. Jacobiny Charlotty von Houtois (†1734). Po obu stronach ołtarza, ponad przejściami, podobnie jak w pozostałych kaplicach, umieszczono w roku 1730 barokowe stacje drogi krzyżowej.

1

Figura św. Jana

2

Św. Maria Magdalena
kłęcząca pod krzyżem

Figura Matki Bożej

3

Ołtarz Ukrzyżowania – rokokowy. W tle sceny Ukrzyżowania panorama Jerozolimy malowana na płótnie. Pod krzyżem Matka Boża³ i św. Jan¹. U stóp krzyża kłęczy św. Maria Magdalena². Na filarach aniołowie trzymają atrybuty Męki: włócznię i hizop z gąbką. Nad mensą ołtarzową dwa anioły trzymały wyobrażenie chusty Weroniki (niezachowane). Ołtarz został konsekrowany 6 maja 1711 r. przez biskupa Antona Ignaza Münzera. Przebudowany w 1750 r.

1

Obraz Michaela Leopolda Willmanna
– św. Jan Kapistran

Ołtarz Matki Bożej Ostrobramskiej – dawniej ołtarz św. Jana Kapi-strana¹. On to sprowadził franciszkanów do Wrocławia i założył ich pierwszy klasztor przy dzisiejszej ul. Bernardyńskiej. Ołtarz został konsekrowany 19 maja 1711 r. Obecnie w centrum nastawy znajduje się obraz Matki Bożej z Ostrej Bramy umieszczony tu po 1949 r. Po lewej stronie obrazu figura św. Józefa, po prawej – św. Jana Chrzciciela.

1

Figura
św. Zygmunta

Figura

św. Kazimierza

2

Ołtarz Serca Jezusa – dawniej ołtarz św. Wilhelma z obrazem przedstawiającym tytularnego świętego ze szkoły Michaela Willmanna, niestety zaginionym. Obecny obraz umieszczony centralnie przedstawia Serce Jezusa i pochodzi prawdopodobnie z 1956 r. Ołtarz datowany jest na ok. 1710 r. W dolnej części retabulum umieszczono figury (kolejno od lewej): św. Henryka, św. Wacława, św. Kazimierza² i św. Zygmunta¹. W górnej części po lewej stronie – figura św. Małgorzaty, po prawej – św. Barbary.

2 Obraz – *Sancta Maria Speciosa* (1542 r.)

Ołtarz św. Judy Tadeusza. Konsekrowany w 1725 r. Snycerka autorstwa Johanna Georga Urbańskiego. W centrum obraz tytularnego patrona przypisywany części szkole Michaela Wilimanna. Po lewej stronie obrazu figura św. Jakuba Apostoła – młodszego brata św. Judy Tadeusza, po prawej – figura św. Leopolda austriackiego¹. W górnej części retabulum obraz *Sancta Maria Speciosa*² z 1542 r., pochodzący z Regensburga, gdzie słynął jako cudowny.

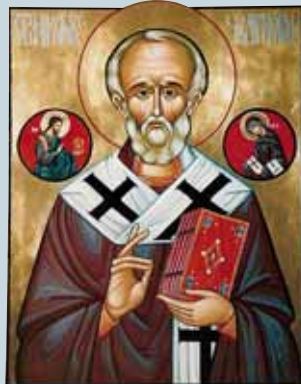
1
Figura św. Leopolda austriackiego

Ołtarz Matki Bożej Jasnogórskiej, dawniej ołtarz św. Franciszka z Paoli. Obraz umieszczony tu pierwotnie znajduje się obecnie w klasztorze. W centrum nastawy ołtarzowej kopia ikony jasnogórskiej sprowadzona z Jasnej Góry w 1998 r. Po lewej stronie obrazu figura św. Jana od Krzyża, po prawej – św. Teresy z Avila. W górnej części owalny obraz przedstawiający sanktuarium jasnogórskie. Dolną partię obrazu zajmuje herb zakonu paulinów autorstwa Bożeny Kossickiej-Piech. W zwieńczeniu retabulum – figura Anioła Stróża i putta. Ołtarz został konsekrowany 25 maja 1716 r. przez biskupa Eliasza Sommerfelda. Po prawej stronie ołtarza, przy wejściu do kaplicy św. Mikołaja znajduje się epitafium nagrobne Gerarda Wilhelma reichsgrafa von Strattmann i jego brata ks. Peyerbacha. Przed wyjściem z kościoła warto zwrócić uwagę także na dębowe ławki pochodzące z 1710 r.

Kaplica św. Mikołaja dawniej kaplica loretańska. W neobarokowym ołtarzu znajduje się współczesna ikona św. Mikołaja, patrona parafii. Na ścianie po prawej stronie umieszczona jest dziewiętnastowieczna figura św. Elżbiety, patronki zakonu elżbietanek.

Zakrystia. Tu znajdują się za-
bytkowe obrazy i lawaterz,
których opisy umieszczono
pod odpowiednimi numerami.
W centrum sklepienia wisi kla-
sycystyczny żyrandol wykona-
ny przez Franza Oralinga z Wro-
cławia w 1820 r.

Organy – 17-głosowe, z dwiema kła-
wiaturami i pedałem, pneumatycz-
ną trakturą gry i rejestrów. Pierwsze
organy w tym kościele zbudował
w latach 1750–1752 Joseph Eberhard
ze Zgorzelca. Były to organy 15-gło-
sowe. W latach 1905–1908 organy
zostały przebudowane przez Wilhel-
ma Eduarda z Wrocławia w duchu
ówczesnej epoki. Wiatrownice zasuw-
owo-kłapowe zastąpiono stożko-
wymi, trakturę zmieniono na pneu-
matyczną. Zastosowano dyspozycję
romantyczną. Po wojnie organy były
wielokrotnie naprawiane, bez wy-
raźnej poprawy, przede wszystkim,
ich strony technicznej. W roku 1997
kolejnego remontu dokonał Antoni
Szydłowski. Praktycznie powstał
wtedy nowy instrument w orygi-
nalnej XVIII-wiecznej szafie organo-
wej. Kontuar ponownie znalazł się
w miejscu dawnego – z czasów or-
ganów mechanicznych – organista
siedzi tyłem do ołtarza. Poprzedni
kontuar był wolnostojący. Uroczy-
sta inauguracja organów odbyła się
9 grudnia 1997 roku.

Muzeum powstało w roku 2007, z okazji 700-lecia nadania zakonowi paulinów Reguły św. Augustyna (1308 r.). Zgromadzone są w nim eksponaty i pamiątki związane z historią parafii i kościoła.

Ławki, XVIII w.

Epitafium nagrobne
Hrabiny Jacobiny Ch. z Houtois
(†1734)

Epitafium
Gerarda Wilhelma von Strattmanna

Studnia z wirydarza z herbem zakonu
franciszkanów

Figura św Antoniego, z portalu
do kościoła, 1709

Pieta, XIX w.

Tondo ze św. Franciszkiem z Asyżu
ze zwieńczenia portalu klasztoru

Obrazy przedstawiające stacje

drogi krzyżowej

Obraz ze św. Barbarą

Figury
przedstawiające
św. Antoniego

Obraz św. Józef z Dzieciątkiem Jezus

Obraz Śmierć św. Józefa

Kościół św. Antoniego w okresie obchodów Milenijnych, 1966 r.

nizowano kopię Ikony Jasnogórskiej. Z tej okazji dawny ołtarz św. Franciszka z Paoli, później Matki Bożej Różańcowej, w którym umieszczono ikonę, został poddany gruntownej restauracji. Przywrócono jego pierwotną białą barwę. W zwieńczeniu ołtarza umieszczono obraz przedstawiający sanktuarium jasnogórskie.

W 2007 r. (6 grudnia) generał zakonu paulinów, o. Izydor Matuszewski, poświęcił nowy dzwon o imieniu „Maryja”, ufundowany z okazji jubileuszu 700-lecia nadania Reguły św. Augustyna zakonowi paulinów przez Stolicę Apostolską i 10-lecia posługi duszpasterskiej paulinów we Wrocławiu oraz otworzył uroczyste muzeum w kościele św. Antoniego.

Zakon paulinów

Pełna nazwa zakonu brzmi: *Ordo Sancti Pauli Primi Eremitae* – Zakon Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika (OSPPE) – i pochodzi od imienia św. Pawła Pustelnika z Teb, który żył w południowym Egipcie w latach 228–341, a którego Kościół uroczystie uznał za pierwszego pustelnika podczas kanonizacji w 491 r. w Rzymie, za pontyfikatu papieża Gelazego I.

Zakon powstał na ziemi węgierskiej. Pierwszą paulińską wspólnotę zgromadził z rozproszonych po lasach i grotach skalnych pustelników Bartłomiej, biskup Pecs. Dla niej w roku 1225 wybudował konwent i kościół pw. św. Jakuba na górze Patacs i nadał pierwszą regułę

ustalającą styl życia klasztorne. Jednakże za ojca i założyciela zakonu paulińskiego uważa się bł. Euzebiusza z Ostrzyhomia, który pod wpływem objawienia przedstawiającego wiele małych płomyczków łączących się w jeden wielki płomień, razem z pierwszymi swymi uczniami – Stefanem i Benedyktem – założył na górze Pilis klasztor Świętego Krzyża. Tam zakonnicy zaczęli żyć według wzoru św. Pawła Pierwszego Pustelnika, szczególnie kultywując nabożeństwo do Matki Bożej. W 1250 r. oba klasztory połączyły się pod przewodnictwem bł. Euzebiusza. Nowo utworzona społeczność zakonna od 1263 r. przyjęła nazwę Braci Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika. W roku 1308 kardynał Gentilis, legat papieża Klemensa V, nadał zakonowi w imieniu Stolicy Apostolskiej Regułę św. Augustyna i oficjalnie zatwierdził Zakon Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika. Rok później zostały też zatwierdzone pierwsze konstytucje zakonne. Klasztory paulinów zaczęły licznie powstawać na Węgrzech i na Półwyspie Bałkańskim, w Polsce, Austrii i Niemczech, także we Włoszech, Francji, Hiszpanii i Portugalii, skąd zakonnicy wyruszyli do Ameryki Południowej jako pierwsi krzewiciele chrześcijaństwa.

Z Węgier zakon paulinów rozprzestrzenił się na obszar

Chorwacji, gdzie powstało około 50 klasztorów, zaś w Remete zbudowano pierwsze sanktuarium maryjne. To w Chorwacji wykorzystano po raz pierwszy pauliński brewiarz i mszał. Zakonnicy prowadzili własne szkoły, a nawet założyli uniwersytet.

Do Polski paulinów sprowadził z Węgier, z klasztoru Marianosztra, książę Władysław Opolczyk. Do Częstochowy przybyli oni w 1382 r., gdzie otrzymali wzgórze jasnogórskie wraz z niewielkim kościołem pod wezwaniem Matki Bożej. Umieścili w nim wkrótce, od wieków otaczany wielką czcią, Cudowny Wizerunek Matki Najświętszej przywieziony przez fundatora z Bełza. W ciągu dziejów Jasna Góra stała się duchową stolicą katolików w Polsce, symbolem wierności i religijności naszego narodu, a także, jako pierwszy klasztor pauliński w Polsce, matką innych domów zakonnych.

Szczyt swego rozwoju zakon paulinów osiągnął w wieku XVI, kiedy to w krajach Europy, a nawet w Palestynie i Egipcie, w 8 prowincjach było aż 300 klasztorów. Klęska wojska węgierskiego pod Mohaczem w 1526 r. przyniosła wielkie spustoszenie w całym kraju. Turcy zburzyli wtedy dziesiątki klasztorów, spłonęły archiwa i biblioteki, wielu zakonników poniosło męczeńską śmierć. Reszty zniszczenia dopełniła reformacja. Po klęskach na Wę-

grzech centrum życia zakonnego paulinów zaczęło powoli przesuwac się w stronę Jasnej Góry. Fundacja klasztoru jasnogórskiego dała początek nowym tego typu placówkom w Polsce. I tak powstały klasztory: w Głogowie (1388), Wieluniu (1394), Wieruszowie (1401), Beszowie (1421), Brdowie (1436), Pińczowie (1484), Oporowie (1453), Krakowie (1472), Wielgomłynach (1476), Konopnicy (1632), Łęczeszycach (1639), św. Barbara w Częstochowie (1646), Topolnie (1658) Warszawie (1661), Włodawie (1698), Leśniowie (1706), Leśnej Podlaskiej (1727), Starej Wsi (1728) i Niżniowie (1740). Zakonnicy zyskali szybko aprobatę i poparcie zarówno wśród możnych, jak i przede wszystkim pośród szerokiego ogółu wiernych.

Od XVII w. zakon przeżywał swój rozkwit na polskiej ziemi.

Paulini weszli wtedy w bardzo żywy i prężny okres działalności apostolskiej – nauczania ludu przez misje. Oddawali się pracy naukowej, stawali niejedenkrotnie na czele narodowych zrywów jako obrońcy wartości religijnych i narodowych. U schyłku XVIII w. polska prowincja liczyła ponad 80 klasztorów, rezydencji, parafii i administratur paulińskich. Zakonnicy poszerzali wciąż swą działalność duszpasterską, otaczając opieką chorych i cierpiących. W tym czasie powstawały także nowe kościoły i inne budowle w wypracowanym przez paulinów prostym, ale pięknym stylu.

Rozbiory Polski i okres narodowej niewoli stał się dla zakonu paulinów czasem ze wszech miar bardzo niekorzystnym. Trwający w pełni rozkwitu duszpasterskiego i intelektualnego zakon dotknęły skutki przepro-

wadzonej przez zaborców akcji kasaty zakonów. Na mocy dekretów kasacyjnych zlikwidowano większość istniejących klasztorów na terenie dawnej Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Z tej dziejowej zawieruchy ocalały tylko dwa klasztory: na Jasnej Górze i w Krakowie, stając się niezależnymi od siebie domami zakonnymi.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r., rozpoczęło się powolne odradzanie zakonu. W 1920 r. oba istniejące klasztory: jasnogórski i krakowski zostały połączone. Zwołano pierwszą Kapitułę Generalną, na której wybrano generałem zakonu o. Piotra Markiewicza. W okresie międzywojennym organizacja zakonu obejmowała trzy domy: Jasną Górę, Kraków i Leśną Podlaską.

Po II wojnie światowej paulini powrócili także do innych swoich dawnych klasztorów. Aktualnie w Polsce zakon pauli-

nów ciągle się rozwija. Poza Jasną Górą, gdzie mieści się Dom Generalny, paulińskie klasztory i domy zakonne znajdują się: na Bachledówce k. Zakopanego, w Błotnicy k. Radomia, Brdowie, Częstochowie (klasztor św. Barbary), w Krakowie na Skałce (klasztor i Wyższe Seminarium Duchowne), w Leśnej Podlaskiej, Leśniowie-Żarkach (dom nowicjacki), Łęczeszycach, Oporowie k. Kutna, Łukęcinie, Mochowie, Toruniu, Warszawie, Wielgomłynach, Wieruszowie, we Włodawie i Wrocławiu. Paulini mają także swoje klasztory w wielu krajach Europy (m.in. na Węgrzech, w Chorwacji, Słowacji, Łotwie, na Ukrainie, Białorusi, w Niemczech, Francji, Anglii i Włoszech), są obecni w Stanach Zjednoczonych i Australii, a także na misjach w RPA i Kamerunie.

Przez wieki zmieniał się profil duchowy zakonu paulinów i jego posłannictwo. Z zasadniczo pustelniczego charakteru pierwotnej wspólnoty – z biegiem lat wobec zmieniających się okoliczności oraz otwierając się na znaki czasu – zakon stał się wspólnotą kontemplacyjno-czynną. Posiada dużo specyficznych cech, które stanowią o jego charyzmacie. Są to: kontemplacja Boga w samotności, umiłowanie modlitwy liturgicznej i pokuty, kult maryjny, działalność duszpasterska jako służba pielgrzymującemu ludowi Bożemu.

proj. S. Obertaniewicz

Dzielnica Czterech Wyznań, która w znacznej swej części znajduje się na terenie rzymskokatolickiej parafii św. Mikołaja, w historycznym centrum Wrocławia, znana jest również pod nazwą Dzielnicy Czterech Świątyń, Dzielnicy Tolerancji albo jako Wrocławski Kwadrat. Niektórzy uważają ją za jedno z najbardziej niezwykłych miejsc we Wrocławiu, ale chyba też i na świecie. Jest to przestrzeń pomiędzy ulicami: Kazimierza Wielkiego, Włodkowica, św. Antoniego i św. Mikołaja, gdzie w bliskim sąsiedztwie znajdują się aż cztery świątynie: luterński kościół Opatrzności Bożej, rzymskokatolicki kościół św. Antoniego, prawosławna cerkiew pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy oraz żydowska synagoga Pod Białym Bocianem. Oczywiście dzielnica ta to nie tylko przestrzeń czy świątynie, ale przede wszystkim stanowią ją ludzie.

Synagoga pod Białym Bocianem, grafikę przygotował M. von Grossmann, 1830

Kościół Opatrzności Bożej, rys. F.B. Werner, ryt. J.D. Schlaun, 1751

Kościół św. Barbary, ryt. M. von Grossmann, 1830

Ulica św. Antoniego, okres przedwojenny

Ulica św. Antoniego, okres przedwojenny

Ulica św. Antoniego, okres powojenny

Inicjatorem powstania Dzielnicy był Jerzy Kichler z Żydowskiej Gminy Wyznaniowej. Zaprosił on do wspólnego dzieła: ks. Jerzego Żytowieckiego – ówczesnego proboszcza parafii rzymskokatolickiej św. Mikołaja – i Tadeusza Fercowicza, następnie ks. Ryszarda Pierona i Janusza Witta z parafii ewangelickiej Opatrzności Bożej oraz ks. Aleksandra Konachowicza i Leona Galla z parafii prawosławnej pw. Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy. Początki śmiałej inicjatywy sięgają marca 1995 r., a zaczęło się od pewnego problemu. Chciano przeciwdziałać incydentom wybijania szyb przez nieznanych sprawców w kościele katolickim, prawosławnym, a potem w synagodze. Wspólny problem połączył społeczności parafii św. Mikołaja i Gminy Żydowskiej. Z czasem przyłączyli się do współdziałania również pasterze parafii ewangelickiej i prawosławnej.

Kolejnym krokiem ku ekumenizmowi praktycznemu była idea stworzenia atmosfery współpracy w rejonie wymienionych świątyń, które mają przecież wspólne duchowe zakorzenienie w Biblii, nauczanie i realizowanie w życiu swoich parafian wartości biblijnych, głoszenie miłości Boga i otwarcie się na potrzeby bliźnich. Wszystkich połączyła również potrzeba niesienia pomocy materialnej i duchowej ubogim

w dużej mierze mieszkańcom dzielnicy. Cztery świątynie wspomagały się wzajemnie w działalności socjalnej i diakonijnej. Święta religijne poszczególnych wyznań stały się kolejną okazją do wspólnych modlitw, organizowania koncertów i wzajemnych odwiedzin w kościołach i w synagodze. W ramach corocznego Festiwalu Nauki Dolnośląskiej jego uczestnicy mogli spotkać się na tzw. Wędrówce przez Dzielnicę Wzajemnego Szacunku, odwiedzając każdą świątynię i biorąc udział w ekumenicznych spotkaniach i dyskusjach.

27 lutego 1996 r. z nieformalnej do tej pory współpracy ukształtowała się Rada Dzielnic Wzajemnego Szacunku. Weszli do niej: Jerzy Kichler oraz ks. Ryszard Pieron, ks. Jerzy Żytowiecki i ks. Aleksander Konachowicz. Na swoim pierwszym spotkaniu Rada postanowiła stworzyć realne warunki dla rozszerzenia religijnej, charytatywnej i edukacyjnej działalności Kościołów i Gminy Żydowskiej oraz dla opracowania różnych programów, których celem miała być stała współpraca pomiędzy czterema świątyniami. Wszystkim inicjatorom powołania nowej Rady zależało na odpowiedzialnym tworzeniu atmosfery wzajemnego szacunku, serdeczności i przyjaźni nie tylko mieszkańców dzielnicy, ale także społeczności tych

Kościół ...

Synagoga ...

... Opatrzności Bożej

... pod Białym Bocianem

Prawosławna cerkiew pw. Narodzenia
Przenajświętszej Bogarodzicy

świątyni, które (za wyjątkiem parafii rzymskokatolickiej) są rozproszone po całym Wrocławiu. W styczniu 2005 r. powstała Fundacja Dzielnic jako konsekwencja potrzeby powołania formalnej struktury, która kierowałaby działaniami Fundacji oraz nadałaby tej inicjatywie większy rozmach. Inicjatywa Fundacji wychodziła naprzeciw projektom władz Miasta Wrocławia – założenia tzw. ścieżki kulturowej, która połączy różne świątynie.

Codzienne życie Dzielnic jest normalnym współegzystowaniem ludzi wielu wyznań w duchu poszanowania i dobrze rozumianej tolerancji. Nie odróżnia się ona od innych niczym szczególnym. Chyba tylko tym, że jest niestety architektonicznie bardzo zaniedbana. Władze miasta mocno zaangażowały się w rewitalizację omawianego terenu, wiedząc, że jest on miejscem spotkań wielu turystów. Jednak szczytna idea Dzielnic ożywia zwykłą codzienność konkretnymi projektami i inicjatywami. Należą do nich: projekt „Dzieciaki – Dzieci Jednego Boga”, warsztaty międzykulturowe dla gimnazjalistów, warsztaty muzyczne pod hasłem: „Zaśpiewaj z rabinem, pastorem i księdzem”, cykl wykładów i koncertów „Biblia i Muzyka”, spotkania tematyczne i uroczystości poszczególnych wyznań.

Litania do św. Antoniego z Padwy

Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleison.
Chryste, usłysz nas, Chryste, wysłuchaj nas.

Ojcie z nieba, Boże, **zmiłuj się nad nami.**
Synu, Odkupicielu świata, Boże,
Święta Trójco, Jedyny Boże,
Święta Maryjo, bez grzechu pierwotnego poczęta,
Święty Antoni, urodzony w pobożnej rodzinie,
Święty Antoni, gardzący światem,
Święty Antoni, napełniony darem miłości,
Święty Antoni, ozdobo Kościoła Katolickiego,
Święty Antoni, lilio czystości,
Święty Antoni, perło ubóstwa,
Święty Antoni, chwało miasta Padwy,
Święty Antoni, ozdobo Zakonu Braci Mniejszych,
Święty Antoni, pochodnio gorejąca,
Święty Antoni, nawracający grzeszników,
Święty Antoni, chlubo włoskiej ziemi,
Święty Antoni, obrońco uciśnionych,
Święty Antoni, gorliwy w dążeniu do świętości,
Święty Antoni, żarliwy kaznodziejo,
Święty Antoni, cudownie odnajdujący zgubione rzeczy,
Święty Antoni, poufały strażniku sobie poleconych,
Święty Antoni, przewodniku dusz,
Święty Antoni, zwierciadło pokory,
Święty Antoni, nieprzyjacielu grzechów,
Święty Antoni, przedziwny w mądrości,
Święty Antoni, wzorze wstrzemięźliwości,
Święty Antoni, uzbrojony w sprawiedliwość,
Święty Antoni, niestrudzony w głoszeniu Ewangelii,
Święty Antoni, pociecho strapionych,

Święty Antoni, dorównujący Prorokom,
Święty Antoni, najżarliwszy apostoł,
Święty Antoni, męczenniku pragnienia,
Święty Antoni, ozdobo świętych wyznawców,
Święty Antoni, przykładzie czystości,
Święty Antoni, który zażywasz wiecznego błogosławieństwa, pociesz nas strapionych.

Od gniewu Najwyższego Sędziego, broń nas, święty Antoni.

Abyśmy zawsze żyli w łasce uświęcającej,

wstawiaj się za nami.

Abyśmy za naszych dni cieszyli się upragnionym pokojem,
Abyśmy wszyscy otrzymali to, o co Cię pokornie prosimy,
Aby Najświętsza Panna doprowadziła nas do swego Syna,
Aby Pan Bóg raczył odpuścić nam nasze grzechy,
Aby Pan Bóg raczył rządzić swoim świętym Kościołem
i zachować go w pokoju,
Aby Pan Bóg raczył zachować wszystkich ludzi w swojej
łasce,
Aby Pan Bóg raczył dać wszystkim wiernym zmarłym
wieczny odpoczynek, wstawiaj się za nami.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
przepuść nam, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
wysłuchaj nas, Panie.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
zmiłuj się nad nami.

P.: Módl się za nami, święty Antoni.

W.: Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

Módlmy się: Wszechmogący, wieczny Boże, Ty dałeś
swojemu ludowi świętego Antoniego z Padwy, znakomitego
kaznodzieję i orędownika ubogich, spraw, abyśmy za jego
wstawiennictwem prowadzili życie zgodne z Ewangelią
i we wszystkich przeciwnościach doznawali Twojej pomocy.
Przez Chrystusa, Pana naszego.

W.: Amen

Modlitwa do św. Antoniego z Padwy

Kłaniam się tobie, Święty Antoni, i proszę cię pokornie, abyś z wysokości swej chwały wejrzał na mnie i przyszedł mi z pomocą. Ty pomagasz wszystkim, którzy wzywają twego pośrednictwa i proszą cię o opiekę. Nie odrzucaj i mojej ufnej prośby, ale wspomagaj mnie w troskach i kłopotach. Twoi czciciele doceniają skuteczne wstawiennictwo twoje w odnawianiu rzeczy zgubionych, ochronie przed złodziejami, opiece nad podróżującymi, niesieniu ulgi w cierpieniu chorym, biednym i zagubionym. Z ufnością zatem proszę: spraw, abym dzięki twojej opiece miał zawsze silną wiarę, pracował nad poprawą swojego życia i pomnożeniem łaski uświęcającej. Polecaj mnie Najświętszej Maryi, Matce Bożej, której zawdzięczasz szczególną pomoc w pracy dla zbawienia ludzi. Ty wiesz, jak słaby i nędzny jestem, wiesz najlepiej, jakie zło zewsząd mnie otacza i jak bardzo potrzebuję twojej pomocy. Proszę Cię, święty Antoni, abyś mnie i moich bliskich wspomagał w życiu i kierował ku żywemu i prawdziwemu Bogu. Wspieraj wszystkich, którzy zwracają się do ciebie w swych potrzebach i troskach. Niech wszyscy odczuwają twoją opiekę i doznają twojej pomocy, wielbiąc Boga w Trójcy Jedynej. Amen.

Modlitwa przez wstawiennictwo św. Antoniego z Padwy

Przeczysta lilio niewinności, drogi klejnocie ubóstwa, jasna gwiazdo świętości, chwalebny święty Antoni, który miałeś szczęście piastować na rękach Dzieciątka Jezus, z ufnością uciekamy się do Ciebie błagając, byś nas przyjął pod swoją opiekę. Uproś nam u Boga łaskę szczerego żalu za grzechy i łaskę miłowania Go nade wszystko. Ufamy, że za Twoją przyczyną zwyciężymy wszystkich nieprzyjaciół naszej duszy i będziemy służyć Bogu, najlepsze Ojcu, przez całe życie w świętości i sprawiedliwości, a potem z Tobą kochać i uwielbiać Go na wieki w niebie. Amen

DUSZPASTERSTWO

Domowy Kościół

– Msza św. i spotkania:

IV niedziela miesiąca, godz. 10.30

Duszpasterstwo Liturgiczne „Tebajda”:

Ministranci – spotkania: II i IV sobota
miesiąca, godz. 11.00;

Krąg biblijny – piątek, godz. 19.30;

Diakonia Muzyczna – spotkania:
sobota, godz. 10.00;

Diakonia Liturgiczna – spotkania:
czwartki, godz. 19.30

Koinonia Jan Chrzciel

– środy, godz. 19.30

Droga Neokatechumenalna

– pięć wspólnot, katechezy w X, II

Wspólnota Żywych Kamieni

– wtorek, godz. 19.00

Wspólnota Miłości Ukrzyżowanej

– I i III czwartek miesiąca, godz. 19.30

Żywy Różaniec

– III niedziela miesiąca, godz. 10.30

Komisja Charytatywna

– spotkania, czwartek, godz. 16.00

I Komunia Święta

– niedziela, godz. 12.00
(spotkanie co 2 niedzielę)

Bierzmowanie

– w grupach co 2 tygodnie

Kurs przedmałżeński

– terminy ruchome, informacja
w kancelarii

Opracowanie tekstów:

o. Marek Nowacki, o. Mariusz Tabulski, Marcin Musiał, Bożena Sobota
Zdjęcia: Stanisław Klimek, Roman Soldek, Marcin Musiał, Andrzej Duliba,
archiwum parafialne

Zdjęcia archiwalne zostały udostępnione parafii za uprzejmym zezwoleniem
Archiwum Biblioteki Muzeum Narodowego we Wrocławiu oraz
Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego.

Projekt graficzny, przygotowanie do druku: Andrzej Duliba

Wydawnictwo TUM

Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej

ISBN 978-83-7454-139-8

DZIELNICA CZTERECH WYZNAŃ

- **Kościół katolicki św. Antoniego**
- **Synagoga Pod Białym Bocianem**
- **Prawosławna cerkiew Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy**
- **Kościół ewangelicko-augsburski Opatrzności Bożej**

PARAFIA RZYMSKOKATOLICKA PW. ŚW. MIKOŁAJA WE WROCŁAWIU

ul. św. Antoniego 30, 50-073 Wrocław
telefon: 71 792 52 70; 71 792 52 71; 71 799 04 85
e-mail: paulini.wroclaw@gmail.com

Konto parafii

47 1560 0013 2367 0927 1180 0001

Konto remontowo-budowlane

20 1560 0013 2367 0927 1180 0002